

जयेन हर्षवतामनुपदमेव शोकः अयेन च तैरिति दर्शयत्युपेक्षिकमारभते तस्यामिति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ अतिक्रम्यैर्यमर्यादात्यक्तापतंतं ॥ ८ ॥ ९ ॥ अभ्येशवः जयमानाः जयंतः

अथैषीकपर्व वैशंपायन उवाच तस्यां रात्र्यां व्यतीतायां धृष्टद्युम्नस्य सारथिः ॥ शशंस धर्मराजाय सौतिके कदनं कृतं ॥ १ ॥ सूत उवाच द्रौपदेयाह ताराजन् द्रुपदस्यात्मजैः सह ॥ प्रमत्तानि शिवि श्वस्ताः स्वपंतः शिविरेस्वके ॥ २ ॥ कृतवर्मणा नृशंसेन गौतमेन रूपेण च ॥ अश्वत्थामा च पापेन हतं वः शिविरं निशि ॥ ३ ॥ एतैर्नरगजाश्वानां प्रासशक्तिपरश्वधैः ॥ सहस्राणि निरंकृतं द्विनिःशेषं ते बलं कृतं ॥ ४ ॥ छिद्यमानस्य महतो वनस्येव परश्वधैः ॥ शुश्रुवे सुमहान् शब्दो बलस्य तव भारत ॥ ५ ॥ अहमेकोऽवशिष्टस्तु तस्मात्सैन्यान्महामते ॥ मुक्तः कथं चिद्धर्मात्मन व्यग्राच्च कृतवर्मणः ॥ ६ ॥ तच्छ्रुत्वा वाक्यमशिवं कुंती पुत्रायुधिष्ठिरः ॥ पपात मत्थां दुर्धर्षः पुत्रशोकसमन्वितः ॥ ७ ॥ पतंतं मतिक्रम्य परिजग्राह सात्यकिः ॥ भीमसेनोर्जुनश्चैव माद्रीपुत्रौ च पांडवौ ॥ ८ ॥ लब्धचेतास्तु कर्तव्यः शोकविद्वलयागिरा ॥ जित्वा शत्रून् जितः पश्चात्पथं देवयदात्तवत् ॥ ९ ॥ दुर्विदागतिरर्थानामपि यदिव्यचक्षुषः ॥ जीयमाना जयंत्यन्ये जयमाना वयं जिताः ॥ १० ॥ हत्वा भ्रातृन् वयस्यांश्च पितृन् पुत्रान् सुहृद्गणान् ॥ बंधून् मात्यान् यौत्रांश्च जित्वा सर्वान् जिता वयं ॥ ११ ॥ अनर्थो ह्यर्थसंकाशस्तथानर्थोऽर्थदर्शनः ॥ जयो यमजया कारो जयस्तस्मात्पराजयः ॥ १२ ॥ यज्जित्वा तप्यते पश्चादापन्न इव दुर्मतिः ॥ कथं मन्येत विजयं ततो जिततरः परैः ॥ १३ ॥ येषामर्थाय पापं स्याद्विजयस्य सुहृद्घैः ॥ निजितैरप्रमत्तैर्हि विजिता जितकाशिनः ॥ १४ ॥ कर्णनालीकदंष्ट्रस्य खड्गजिह्वस्य संयुगे ॥ चापव्यात्तस्य रौद्रस्य ज्यातलस्वननादिनः ॥ १५ ॥ क्रुद्धस्य नरसिंहस्य संग्रामेऽप्यपलायिनः ॥ ये व्यमुंचंत कर्णस्य प्रमादात्त इमे हताः ॥ १६ ॥ रथद्वंद्वं शरवर्षाभिर्मंतरत्नाचितं वाहनवाजियुक्तं ॥ शक्त्यृष्टिमीनध्वजनागनक्रं शरासनावर्तमहेषु फेनं ॥ १७ ॥ संग्रामचंद्रोदयवेगवेलं द्रोणार्णवं ज्यातलनेमिघोषं ॥ ये ते रुरुच्चावचशस्त्रनौभिस्ते राजपुत्रानि हताः प्रमादात् ॥ १८ ॥ नहि प्रमादात्परमस्ति कश्चिद्दधानराणामिह जीवलोकं ॥ प्रमत्तमर्थानि न रंसमंतात्स्यजं त्यनर्थाश्च समाविशंति ॥ १९ ॥ ध्वजोत्तमाग्रोऽच्छ्रितधूमकेतुं शराचिषं कोपमहा समीरं ॥ महाधनुर्ज्यातलनेमिघोषं तनुन्नानाविधशस्त्रहोमं ॥ २० ॥

जितानां जयोजयतां पराजयः फलतोऽभूदिति महदाश्चर्यमित्यर्थः ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ व्यमुंचंतमुक्ताः कर्णस्य कर्णात् प्रमादात् अस्मत्कृतात् असां निध्यात् ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ तनुन्नाणि नानाविधानि शस्त्राणि च तेषां होमः प्रक्षेपो यत्र तंतनुन्नानाविधशस्त्रहोमं ॥ २० ॥